

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนในโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๓) เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๙๒ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง ๒๓๙ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๖ – ๑๘ ปี จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓ กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑ มีเกรดเฉลี่ย ๒.๐๑ – ๓.๐๐ จำนวน ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๖ ส่วนมากผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔ และเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง จำนวน ๑๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๘

๕.๑.๒ ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๓$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียน พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๖$)

๒) ด้านความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๒$)

๓) ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๖$)

๔) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๗$)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับชั้นเรียน เกรดเฉลี่ย อาชีพผู้ปกครอง และการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีพฤติกรรมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๔ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๕ นักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

๕.๑.๔ สรุปปัญหา และอุปสรรค

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยม วัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรค ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียน พบว่า ช่วงเวลาพักเปลี่ยนคาบเรียนน้อยเกินไป จึงเข้าเรียนตามรายวิชาไม่ทัน คุณครูสอนไม่เข้าใจทำให้ไม่อยากเข้าเรียน และขาดความรับผิดชอบต่อการบ้าน หรือรายงานที่คุณครูมอบหมายให้ส่งตามเวลา

ด้านความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา พบว่า ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น บ่อยครั้งที่นักเรียนประพฤติดังกล่าวที่โรงเรียนตั้งไว้ และขาดการรักษาเวลาในการมาเรียนเนื่องจากปัญหาารถติดจึงมาเรียนสาย

ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว พบว่า ขาดความรับผิดชอบต่องานในบ้านที่ได้รับมอบหมายจากผู้ปกครอง ขาดการเชื่อฟังคำกล่าวตักเตือนจากผู้ปกครอง และติดเพื่อนจนลืมห่างงานบ้านที่ผู้ปกครองมอบหมายให้

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ขาดความมีน้ำใจ หรือเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ขาดการห้ามหรือไม่กล้าตักเตือนเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนสูบบุหรี่ในโรงเรียนเพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตน และขาดการสนับสนุนการโรงเรียนเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนหรือสังคมที่จัดขึ้นในชุมชนบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน

๕.๑.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ด้านความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียน พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนจะมีความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียนน้อย เรียนเพราะหน้าที่ แต่ไม่ใช่เรียนเพราะอยากจะมีอาชีพที่ดี ขาดการตั้งใจเล่าเรียนให้เต็มศักยภาพของตนเอง นักเรียนบางคนไม่สามารถแสดงความรับผิดชอบต่อการศึกษของตนเองได้ เช่น ไม่เข้าเรียน ไม่ส่งงาน ทำให้มีผลการเรียนที่ไม่ดี หรือไม่ผ่านเกณฑ์ ความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียนของนักเรียนมีน้อยลงขาดความรับผิดชอบ มอบหมายงานแล้วไม่เอาใจใส่ต่อภาระงาน มีนักเรียนส่วนน้อยที่รับผิดชอบหน้าที่ตนเองเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการมาเข้าแถวหน้าเสาธงก็มีน้อย นักเรียนยังมาสาย ถึงแม้จะมีบทลงโทษ เช่น การคัดลายมือแล้วก็ตามความกระตือรือร้นในตอนเช้ารับมาโรงเรียนหรือเข้าเรียน นักเรียนขาดเป็นส่วนมาก ชอบตามเพื่อน ๆ

ด้านความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา พบว่า นักเรียนพยายามจะปฏิบัติตามกฎระเบียบ แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้จริงจัง แต่บางส่วนแต่งกายไม่เรียบร้อย แต่งชุดนักเรียนแล้วมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม การช่วยกันรักษาความสะอาดส่วนน้อยที่ทำความสะอาดชั้นเรียน อาจมาจากการเอาใจใส่ของครูประจำชั้นด้วยส่วนหนึ่ง การช่วยกันรักษาทรัพย์สินของโรงเรียนเช่นการปิดเปิดไฟฟ้า ใช้น้ำอย่างประหยัด นักเรียนส่วนมากไม่ตระหนัก ครูต้องเพิ่มการชี้แนะให้มากขึ้น การประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน มีนักเรียนบางส่วนชอบฝ่าฝืนเช่น การออกนอกบริเวณโรงเรียนโดยไม่ขออนุญาต การแต่งกาย

การรักษาสาธารณสุขประโยชน์เป็นต้น นักเรียนบางคนสนใจตัวเองมากกว่าสิ่งรอบข้างโดยเฉพาะสถานศึกษา แต่ก็ยังมีนักเรียนบางกลุ่มนำเอาความรู้ นำเอาคำสอนของครูไปปฏิบัติ เช่น ช่วยกันรักษาสาธารณสุขสมบัติ ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม สร้างชื่อเสียงที่ดีให้กับโรงเรียน

ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว พบว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้นนักเรียนควรที่จะเห็นความสำคัญของสถาบันนี้เป็นอันดับแรก โดยเฉพาะ บิดา มารดา ให้นักเรียนมีความกตัญญูต่เวที ความรัก ความเอื้ออาทรต่อสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนความเข้าใจในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูของ บิดา มารดา บทบาทหน้าที่ของคำว่า นักเรียน และคำว่า ลูก นักเรียนส่วนใหญ่รักและดูแลครอบครัว ความรับผิดชอบต่อครอบครัว จะมีลักษณะผู้ปกครองดูแลมากกว่าแต่ก็จะมีเด็กนักเรียนบางคนช่วยเหลืองานผู้ปกครองทุกวัน คอยช่วยเก็บร้านเก็บบ้าน รับผิดชอบผู้ปกครอง ชายของช่วย แต่ก็บางคนที่ไม่ผู้ปกครองอาจขาดการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กคือ ไม่เก็บกวาดบ้าน ดูจากการไปเยี่ยมบ้าน บ้านรกมากถ้ามีการปลูกฝัง มอบหมายการงานให้คงต้องมีการเรียนรู้ แต่จะไม่มองถึงอนาคต มากเท่าใดนัก

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ในยุคปัจจุบันเป็นยุคของสังคมโลก นักเรียนต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่ดีในประเทศ พื้นฐานในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพสุจริต รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยึดหลักคุณธรรมมีจิตสาธารณะ นำความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วได้มีส่วนสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนและทำคุณประโยชน์อย่างมากมายต่อสังคมและประเทศชาติ ส่วนนักเรียนที่ยังศึกษาอยู่ในปัจจุบันก็ได้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีของสังคม ไม่ทำความเดือดร้อน รุนแรง ในสังคม ช่วยเหลือสังคม มีจิตอาสาต่อบุคคลทั่วไปโดยทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้กับนักเรียนอย่างหลากหลายนักเรียนเข้าใจถึงการเป็นพลเมืองดี และปฏิบัติตนเป็นคนดี แต่อาจจะมีบางคน และคือรับบ้างตามประสาเด็ก แต่ก็ยังมีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังตอบแทน ภาพรวมนั้นยังคงรู้บทบาทหน้าที่ของตนบ้างมีส่วนน้อยที่ยังรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คิดว่าสิ่งที่ตนทำไม่ใช่ปัญหามากมาย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึง “ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ น่าสนใจ และนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

ผลการวิจัย พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นประเด็นจากข้อคำถามในแบบสอบถาม ที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญฤดี ขำซ่อนสัย ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ในทุกด้าน ทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองและการกระทำของตนเอง ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อสถาบัน และความรับผิดชอบต่อสังคม และยังพบว่านักศึกษาที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมี พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและปานกลาง และนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำจะมี พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง^๑

๕.๒.๒ ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกเป็นรายด้าน

๑) ด้านความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน จากการศึกษา พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมเสมอก่อนเข้าห้องเรียน ตั้งใจฟังคุณครูอธิบายเนื้อหาในการเรียนและให้ความเคารพคุณครูทุกท่านที่มาทำการสอน มีความขยัน รู้จักปรับปรุงตนเอง ใฝ่รู้ในการเรียนวิชาที่ข้าพเจ้าไม่เข้าใจหรือไม่ถนัด ตั้งใจเรียนทุกวิชาที่มีการสอน และเข้าห้องเรียนตรงเวลาอย่างสม่ำเสมอ และตั้งใจทำการบ้าน และงานที่คุณครูมอบหมายให้เสร็จทันส่งตามที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูบวรกิจวิธาน (รอดทิม)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖ (ฉะเชิงเทรา - สมุทรปราการ)” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการ พัฒนาคุณธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖ (ฉะเชิงเทรา - สมุทรปราการ) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง^๒

๒) ด้านความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา จากการศึกษา พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ช่วยรักษาสมบัติที่เป็นของโรงเรียนให้เป็นเหมือนสมบัติของตนเอง ประพฤติปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด มีความเคารพต่อสถานศึกษา แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ตามระเบียบของโรงเรียน ในช่วงโม่งเรียนที่ต้องใช้อุปกรณ์ของโรงเรียนจะใช้อย่างระมัดระวังที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย รักษาเกียรติ และสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน ไม่ทำลายชื่อเสียงไม่ว่าจะอยู่นอกหรือภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วัฒนาพร วัฒนบุรพากุล** ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิก จส.๑๐๐ ผล

^๑ขวัญฤดี ขำสอนสัตย์, “การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล”, **ปริญญา นิพนธ์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๒).

^๒พระครูบวรกิจวิธาน (รอดทิม), การพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๖ (ฉะเชิงเทรา-สมุทรปราการ), **ปริญญา นิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๙).

การศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการขับขี่ของสมาชิก จส.๑๐๐ คือ เพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุ ๔๐ ปีขึ้นไป พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีต่อสังคมส่วนรวม ทั้งนี้ อาจมาจาก ในการทำงานที่ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีเพื่อสังคมส่วนรวมนั้น อายุมีส่วนสำคัญเพราะอายุที่แตกต่างกันมีมุมมองความคิดแตกต่างกันไป ประสบการณ์ต่างกันไปพฤติกรรมที่ดีเพื่อสังคมจึงต่างกันไป และการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีต่อสังคมส่วนรวม ทั้งนี้ อาจมาจาก ในการทำงานที่ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีเพื่อสังคมส่วนรวมนั้น การศึกษามีส่วนสำคัญมาก เพราะการศึกษาที่สูงขึ้น ย่อมมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีต่อสังคมส่วนรวมมากขึ้น^๓

๓) ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว จากการศึกษา พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ช่วยแบ่งเบาภาระงานต่างๆ ภายในบ้าน โดยไม่ให้กระทบต่อการทำการบ้าน ช่วยผู้ปกครองประหยัดค่าใช้จ่าย โดยการเก็บออมเงินที่ได้จากที่ผู้ปกครองให้ไปโรงเรียนในแต่ละวัน หากใกล้สอบจะบอกแก่ผู้ปกครองให้ทราบเพื่อขอเวลาในการอ่านทบทวนหนังสือเตรียมสอบ ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ผู้ปกครองตั้งไว้ด้วยความเต็มใจ และไม่สร้างปัญหาให้แก่ครอบครัว และกลับบ้านตรงตามเวลา ตามที่ขออนุญาตผู้ปกครองในทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดุสิต อุทิศพงษ์** ได้ทำการศึกษารื่อง การพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่โมเดลตามกรอบแนวคิดที่ตั้งไว้ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ๕ ด้าน คือ ๑) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ๒) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ๓) ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ๔) ความรับผิดชอบต่อชุมชน และ ๕) ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ จะเห็นว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นประสบการณ์ที่สั่งสมและผ่านกระบวนการขัดเกลาของแรงกระตุ้นทางสังคม ซึ่งเริ่มมีพัฒนาการจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ขยายไปสู่สังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น ได้แก่ สังคมโรงเรียน สังคมมหาวิทยาลัยและสังคมประเทศชาติ^๔

๔) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จากการศึกษา พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ช่วยกันทำกิจกรรมต่างๆ แก่ชุมชนรอบโรงเรียนด้วยความสามัคคี เช่น รมรงค์เรื่องยาเสพติด หากโรงเรียนมีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกับภาครัฐ และเอกชนข้าพเจ้าจะช่วยเหลือเข้าร่วมด้วยความเต็มใจ ไม่ทิ้งขยะเรี่ยราดบริเวณทั้งภายในและภายนอก

^๓วัฒนาพร วัฒนบุรพากุล, “ความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิก จส.๑๐๐”, **ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒).

^๔ดุสิต อุทิศพงษ์, “การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗).

โรงเรียน เมื่อมีการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนข้าพเจ้าจะตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ และหากมีการจัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมในที่ต่างถิ่น ข้าพเจ้าจะไม่ทำความสกปรก และสร้างปัญหาให้แก่สถานที่นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อุไรวรรณ วัชรคุ้มครอง** ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมในภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความรับผิดชอบต่อเพื่อนในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ความรับผิดชอบต่อครอบครัวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมืองของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง^๕

๕.๒.๓ การอภิปรายผลตามสมมติฐาน

ผลตามสมมติฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยม วัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครอง แตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนนักเรียนที่มีอายุ ระดับชั้นเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรม แตกต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

๑) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีอายุ ระดับชั้นเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรม ต่างกัน มีพฤติกรรมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนุชิต งามขจรวิวัฒน์** ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาอาชีวศึกษา ศึกษากรณี จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีเพศต่างกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าเพศหญิงมีลักษณะอ่อนโยน มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าเพศชาย และนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เพราะ นักศึกษาที่มีอายุเพิ่มมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ตามอายุ เพราะได้รับประสบการณ์ การรับรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้น^๖ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **คณินิจ พุ่มพวง** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีจำนวน ๓๖ คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม ๑๘ คน และกลุ่มทดลอง ๑๘ คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความ

^๕อุไรวรรณ วัชรคุ้มครอง, “ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๓).

^๖อนุชิต งามขจรวิวัฒน์, “ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาอาชีวศึกษา ศึกษากรณีจังหวัดปัตตานี”, **ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔).

รับผิดชอบก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ นักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม มีความรับผิดชอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑^๗

๒) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครอง ต่างกัน มีพฤติกรรมในการ รับผิดชอบต่อสังคม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บัญชา ท่าทอง** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท ๔ พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักอิทธิบาท ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย มีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านการประพฤติตนเป็นคนดี ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชนและประเทศชาติ ความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านการความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านการศึกษา

ผลการเปรียบเทียบข้อมูลการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักอิทธิบาท ๔ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จำแนกตามเพศและอาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนตามห้องเรียน แผนการเรียน เกรดเฉลี่ย สะสม และสถานภาพของผู้ปกครองพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕^๘

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรมีนโยบายปลูกฝังค่านิยมความรับผิดชอบต่อสังคมแก่นักเรียน ตามโรงเรียนต่างๆ

๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรมีนโยบายในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมเพื่อเด็กนักเรียนจะได้รู้จักการเสียสละตนเองแก่สังคม

^๗คณินิจ พุ่มพวง, “การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี”, **ปริญญาณิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยาชุมชน)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖).

^๘บัญชา ท่าทอง, “ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท ๔ พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๓) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรมีการเสริมสร้างคุณธรรม และ จริยธรรม ให้แก่นักเรียน ตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มมากขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

- ๑) นักเรียนควรสร้างจิตสำนึกในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น
- ๒) นักเรียนควรมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดขึ้นในชุมชน หรือ โรงเรียนให้มากขึ้น
- ๓) นักเรียนควรพัฒนาตนเอง โดยการเพิ่มความตระหนักต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

- ๑) การวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติมนอกเหนือไปจากปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยชุมชน ปัจจัยทางดานจิตวิทยา เป็นต้น
- ๒) การวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษาด้วยการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การจัดสนทนากลุ่ม (focus group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด และลึกซึ้งกว่านี้
- ๓) ควรจะมีการศึกษาเรื่อง “การมีระเบียบวินัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”